

Post Books App

แอปใหม่สำหรับหนอนหนังสือสุดชิป อ่านง่ายได้ทุกที่ทุกเวลา
ดาวน์โหลดได้แล้ววันนี้ทั้งทาง App Store และ Play Store

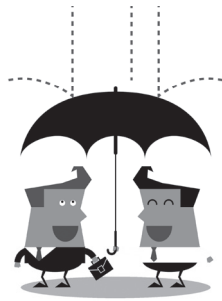
บุคคล องค์กร หรือหน่วยงานใดต้องการสั่งซื้อหนังสือเล่มนี้จำนวนมากในราคาพิเศษ
สั่งซื้อโดยตรงได้ที่สำนักพิมพ์โพสต์บุ๊กส์

136 ถนน ฒ ระนอง เขตคลองเตย กรุงเทพฯ 10110

โทร. 0-2616-4000 ต่อ 4615, 4623 อีเมล : postbooks@bangkokpost.co.th

หรือสั่งซื้อผ่านเว็บไซต์ <http://www.postbooksonline.com>

เศรษฐศาสตร์ ในชีวิต

เศรษฐศาสตร์มีจิต

ดร.วิโรจน์ สันติประภาพ

เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ ISBN 978-974-228-190-8

พิมพ์ครั้งที่ 1 : โพสต์บุ๊กส์, สิงหาคม 2557

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

วิโรจน์ สันติประภาพ.

เศรษฐศาสตร์มีจิต. - กรุงเทพฯ : โพสต์ บัณฑิตซิง, 2557.

240 หน้า.

1. นโยบายเศรษฐกิจ-ไทย. 2. ไทย-ภาวะเศรษฐกิจ. I. ชื่อเรื่อง.

330.9593

ISBN 978-974-228-190-8

ราคา 195 บาท

บรรณาธิการบริหาร : ภาณี ลอยเกตุ

ผู้ช่วยบรรณาธิการบริหาร : จันทพร รักท้วม

บรรณาธิการพิเศษ : กิตติ จินศิริวานิชย์

พิสูจน์อักษร : แก้มฟู

ออกแบบปก : siv_za

รูปเล่ม : พนารัตน์ ภูเี่ยม

ผู้จัดการธุรกิจสำนักพิมพ์ : สุพร พรฤกษ์งาม

ฝ่ายจัดการธุรกิจสำนักพิมพ์และการตลาด : สิทธิชัย อิงคุณานนท์, พรพิมล วงอินทร์,

กฤษณี เตชะวิศิษฐ์พงษ์, สงกรานต์ พสุธาสถิตย์

จัดพิมพ์โดย

บริษัท โพสต์ บัณฑิตซิง จำกัด (มหาชน)

136 ถนน ณ ระนอง เขตคลองเตย กรุงเทพฯ 10110 <http://www.postbooksonline.com>

แยกสีและพิมพ์ที่

แผนกงานพิมพ์พาณิชย์

บริษัท โพสต์ บัณฑิตซิง จำกัด (มหาชน)

136 ถนน ณ ระนอง เขตคลองเตย กรุงเทพฯ 10110

โทรศัพท์ 0-2616-4000 ต่อ 3133

จัดจำหน่ายทั่วประเทศโดย

บริษัท อมรินทร์บุ๊ค เซ็นเตอร์ จำกัด

108 หมู่ 2 ถนนบางกรวย-จตุรนต์ ตำบลมหาสวัสดิ์

อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี 11130

โทรศัพท์ 0-2423-9999 โทรสาร 0-2449-9561-3 <http://www.naiin.com>

สงวนลิขสิทธิ์โดย บริษัท โพสต์ บัณฑิตซิง จำกัด (มหาชน)

สารบัญ

คำนำสำนักพิมพ์	7
คำนิยม โดย ดร.ประसार ไตรรัตน์วรกุล	10
คำนิยม โดย ณีฎฐา โกมลวาทิน	12
คำนำผู้เขียน	16
ศิลปะแห่งการกระตุ้นเศรษฐกิจ	21
กระตุ้นเศรษฐกิจต่อไปอย่างไรดี	28
เมื่อเศรษฐกิจอ่อนฤทธิ์ยากำลัง	35
อย่าปล่อยให้เศรษฐกิจไทยติดเชื้อเอชไอวี	44
จากนโยบายประชานิยม สู่นโยบายไร้ความรับผิดชอบ	52
แก้ทางเกมประชานิยม	60
คุณภาพต้องคับประเทศไทย	72
ตามหานโยบาย ‘ผู้ประกอบการนิยม’	81
คำตอบจากสแกนดิเนเวียโนโมเดล	87
ฟองสบู่ ดูอย่างไร	97

ความท้าทายของธนาคารกลาง	106
ความน่ากลัวของเงินเฟ้อ	114
มองค่าเงินบาทแบบเศรษฐศาสตร์จุลภาค	122
เงินทุนไหลเข้า เรื่องของ ‘ผู้ใหญ่’ กระทรวงการคลัง	129
นักเศรษฐศาสตร์ไทยหายไปไหน?	143
ความท้าทายทางเศรษฐกิจสำหรับธุรกิจไทย	151
ความเสี่ยงจากบรรษัทภิบาล	165
ถึงเวลามองออกนอกรั้วโรงแรม	172
พัฒนาตลาดทุนเพื่อใคร	179
คนไทยต้องเข้าใจเรื่องเงิน	187
เรื่องของนักบุญทุนนิยม	194
ธุรกิจกับก้าวต่อไปของประเทศไทย	202
ธุรกิจกับการยกระดับคุณภาพสังคม	210
วัฒนธรรมสถาบันและการ (ไม่) เติบโตระยะยาว	221
ปฏิรูปอย่างไรให้เกิดผล	230
เกี่ยวกับผู้เขียน	238

คำนำสำนักพิมพ์

นับจากหนังสือ *เมื่อวิกฤตไล่ล่า* ที่เล่าถึงสถานการณ์วิกฤตสถาบันการเงินในสหรัฐอเมริกาและวิกฤตหนี้สาธารณะยุโรปที่ส่งผลกระทบต่อทั่วโลกเมื่อปี 2551 ตามด้วยหนังสือ *ประชานิยม; ทางสู่ความหายนะ* ที่ตีแผ่ให้เห็นความร้ายกาจของนโยบายเศรษฐกิจแบบประชานิยมในประเทศอาร์เจนตินา เวเนซุเอลา กระตุ้นเตือนว่ามันกำลังกลืนกินประเทศไทยอย่างไร และระหว่างบรรทัดในหนังสือ *เมื่อคิดให้ดีไทยนี้ฉลาด* ก็ได้แฝงความเชื่อมั่นต่อศักยภาพของคนไทยไว้แล้วว่า ประเทศไทยนี้ยังมีทางรอดจากเชื้อร้ายทางความคิดที่กำลังกระจายอยู่ในสังคมไทยทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ ซึ่งคอยตอดและต้อนให้สภาวะทางเศรษฐกิจไทยไหลตกหล่มครั่งแล้วครั่งเล่า

ต่อเนืองมาถึง “*เศรษฐศาสตร์มีจริต*” และ “*มรรคเหอประเทศไทย*” หนังสือรวมบทความคัดสรรจากข้อเขียนของ ดร.วิโรจน์สันติประภาพร นักเศรษฐศาสตร์รุ่นใหม่ ที่แบ่งปันแนวทางการวิเคราะห์ปัญหาร่วมสมัยของระบบเศรษฐกิจไทยในบริบทโลก โดยเฉพาะในช่วงปี 2550 ถึง 2556 ตลอดจนมุมมองและทัศนะที่มีต่อการบริหารนโยบายเศรษฐกิจการเมืองที่บกพร่องและผิดพลาดให้เห็นถึงความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันของเศรษฐกิจระดับมหภาคและระดับจุลภาค ตลอดจนชี้ให้เห็นถึงบทบาทของทั้งผู้บริหาร

นโยบายเศรษฐกิจ นักธุรกิจ และประชาชนทั่วไป ผู้เขียนเสนอแนวทางแก้ไขและทางออกจากวังวนของปัญหาหน้าเก่าอย่าง “การคอร์รัปชัน” กับดักร่วมสมัยอย่าง “นโยบายประชานิยม” ที่มีปัญหาความเหลื่อมล้ำเป็นรากฐาน รวมถึงปัญหาหน้าใหม่ที่แทบไม่มีใครรู้ตัวอย่าง “สภาวะการเป็นประเทศที่มีรายได้ปานกลาง” ซึ่งทั้งหมดนี้กำลังขวางกั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมไทยโดยรวม

จากประสบการณ์ที่ผู้เขียนเข้าไปคลุกวงในในการแก้วิกฤตต้มยำกุ้งปี 2540 ศึกษาการจัดการวิกฤตเศรษฐกิจของหลายประเทศและหลายพื้นที่ท้องถิ่น ทำงานในสถาบันการเงินที่มีภารกิจรับผิดชอบต่อสังคม บวกกับการนำหลักกรรมมาประยุกต์เป็นแนวคิดสำหรับการวิเคราะห์ ทำให้เห็นว่าปัญหาระบบเศรษฐกิจไทยและระบบคิดในการดำเนินชีวิตของคนในสังคมนั้นเกี่ยวข้อยกกันอย่างลึกซึ้ง เรียกได้ว่าปัญหาสังคมในระดับโครงสร้างที่อภิปรายกันอยู่นั้นมิใช่สิ่งที่ตัดขาดจากสภาวะทางจิตใจของผู้คนทั่วไปได้ และทางออกของปัญหาต่างๆ ก็หลีกเลี่ยงไม่พ้นที่จะต้องเริ่มต้นตั้งหลักคิดให้ถูกต้องหรือที่เรียกว่า วิสัยทัศน์

บทความของ ดร.วิโรท ชูตน์ ชวนให้คนไทยสร้างนักเศรษฐศาสตร์รุ่นใหม่ ผู้ประกอบการรุ่นใหม่ และถึงขั้นว่าผู้บริหารนโยบายเศรษฐกิจควรมีที่ปรึกษาทางเศรษฐกิจคอยวิเคราะห์สถานการณ์ขณะที่ผู้ทำงานในส่วนราชการหรือเอกชนก็อาจจะได้รับแรง

บันดาลใจจากผู้เขียน ให้สร้างสรรค์ความคิดและผลงาน ตลอดจน
นวัตกรรมที่ตอบโจทย์ความจำเป็นของสังคมทั้งในระยะสั้นและ
ระยะยาว ส่วนผู้อ่านในฐานะผู้บริโภคและพลเมืองไทยทั่วไปก็อาจ
จะเห็นโอกาสและอุปสรรคทางเศรษฐกิจที่เป็นทั้งเหตุและผลของ
ปัญหาสังคมหลายชนิด และการกระทำของคนเล็กๆ อย่างท่าน
จะมีส่วนไม่น้อยต่อทิศทางของสังคมว่าจะมุ่งหน้าไปทางใดและ
อย่างไร หรือแม้แต่ผู้อ่านที่เป็นเยาวชน ก็จะได้เห็นผ่านกรอบมุมมอง
ของผู้เขียนว่าสภาพสังคมไทยและโลกนี้ไม่ได้หมดจดงดงามทุกด้าน
แต่ยังคงมีที่ว่างให้เติบๆ ของเราเข้ามามีส่วนร่วมเสมอ

การอ่านหนังสือเล่มนี้คงเหมือนผู้อ่านกำลังอยู่ในบรรยากาศ
ของสวนที่ร่มรื่น รับฟังปัญหาร้อนแรงของบ้านเมืองจากผู้เล่าที่มาก
ประสบการณ์ สุภาพ และมีท่าทีที่เป็นมิตร ด้วยสำนวนภาษาที่
รัดกุม แม้ว่าบางความคิดเห็นอาจเฉียดเฉียวผู้อ่านที่คิดเห็นต่าง
ออกไปบ้าง แต่ผู้เขียนก็ไม่ได้ทู่ความหวังในการแก้ปัญหาทั้งหลาย
มาใส่หน้าตักผู้อ่าน เพราะสังคมนี้ไม่ใช่ของใครคนใดคนหนึ่ง

ท่านจะรับรู้ได้ว่าความหวังใดของผู้เขียนยังต้องเดินทางอีก
ไกลกว่าจะไปถึง และต้องการเพื่อนร่วมทางเสมอ ซึ่งไม่จำกัดจำนวน
และวัยวุฒิ ท่านอาจจะได้ยินเสียงของผู้เขียนชวนไปร่วมพเนจร
และผจญภัยในสังคมนี้ด้วยกัน ด้วยความรู้ ความคิดที่ชัดเจน และ
ความกล้าหาญ

โพสต์บุ๊กส์

คำนิยม

ผมเคยตั้งข้อสงสัยเอาไว้ในหลายโอกาสว่า นักวิชาการทางเศรษฐศาสตร์ในประเทศไทย โดยเฉพาะในมหาวิทยาลัย มักจะไม่นิยมศึกษาเกี่ยวกับประเด็นนโยบายเศรษฐกิจ ซึ่งผมสันนิษฐานว่า ส่วนหนึ่งเพราะข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งข้อมูลเชิงนโยบาย อีกส่วนหนึ่งจากการขาดประสบการณ์จริงในการร่วมวางแผนนโยบายเศรษฐกิจ แตกต่างกับต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา และยุโรป ผมจึงมีความยินดีอย่างมากที่ได้อ่านหนังสือเล่มนี้ของ ดร.วิโรท ที่ได้รวบรวมบทความที่เผยแพร่ในโอกาสต่างๆ เพราะแต่ละบทความในหนังสือเล่มนี้นั้นได้หยิบยกประเด็นเชิงนโยบายเศรษฐกิจที่สำคัญในช่วงเวลานั้นๆ มาวิเคราะห์ และอธิบายให้ข้อคิดเห็นแบบง่ายๆ ไม่ซับซ้อนเพื่อให้คนทั่วไปที่ไม่ใช่ นักเศรษฐศาสตร์ได้เข้าใจ ซึ่งนับว่าเป็นลักษณะเด่นของบทความเหล่านี้ที่ได้นำเรื่องปัจจุบันที่อยู่ในความสนใจของสาธารณะมาวิเคราะห์ผ่านวิชาความรู้และประสบการณ์ วิพากษ์วิจารณ์บนหลักความคิดทางเศรษฐศาสตร์อย่างตรงไปตรงมา ทำให้ผู้อ่านสามารถเห็นภาพและกระตุ้นให้คิดตามอย่างเป็นระบบ จากการใช้ภาษาที่อ่านเข้าใจง่าย อาทิ “นักเศรษฐศาสตร์ไทยหายไปไหน” ซึ่งเมื่อผมได้อ่านแล้วยังได้ส่งเวียน

ทางอีเมลเพื่อให้บรรดาเพื่อนร่วมงานที่ธนาคารแห่งประเทศไทย
ได้อ่านด้วย

นอกจากนั้น บางบทความก็เปรียบเสมือนเครื่องเตือนสติ
ผู้รับผิดชอบในการกำหนดนโยบายเศรษฐกิจของประเทศในช่วงที่
ประเทศอยู่ในวิกฤตด้วย เช่น “เงินทุนไหลเข้า เรื่องของ ‘ผู้ใหญ่’
กระทรวงการคลัง” และ “จากนโยบายประชานิยมสู่นโยบายไว้
ความรับผิดชอบ” หรือ “แก้ทางเกมประชานิยม” ถือว่าเป็นการให้
ความรู้และเปิดมุมมองจากหนึ่งในนักเศรษฐศาสตร์ชั้นนำของ
ประเทศให้กับประชาชนคนไทย และก็น่าจะเป็นการจุดประกาย
ความคิดในวงกว้าง เป็นประโยชน์กับประเทศไม่น้อย

ในโอกาสที่ ดร.วิโรท ได้ตีพิมพ์ผลงานโดยรวบรวมบทความ
ต่างๆ ซึ่งได้เขียนไว้เป็นหนังสือชื่อ “เศรษฐศาสตร์มีจริต” จึงนับ
เป็นโอกาสที่ดีสำหรับผู้ที่ชื่นชอบผลงานของ ดร.วิโรท รวมทั้งนิสิต
นักศึกษา และผู้ที่สนใจปัญหาเศรษฐกิจไทย ที่จะติดตามอ่าน
บทความต่างๆ เหล่านี้ได้อย่างสะดวก ถือเป็นคุณูปการแก่วงการ
ผู้ศึกษานโยบายเศรษฐกิจ และวงนักวิชาการยิ่ง

ดร.ประสาร ไตรรัตน์วรกุล
ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย

คำนิยม

ปัญหาเศรษฐกิจคงจะรุมเร้าคนไทยอยู่ไม่น้อย ยิ่งในช่วงเปลี่ยนผ่านทางการเมืองเช่นนี้ที่ทำให้เราไร้รัฐบาลบริหารเศรษฐกิจ ผิดทาง และการเปิดโปงกระบวนการทุจริตอย่างมหาศาล ในโครงการรับจำนำข้าว โครงการประชานิยม และการลงทุนอภิมหาโปรเจกต์ อย่างโครงการโครงสร้างพื้นฐาน 2 ล้านล้านบาท และโครงการบริหารจัดการน้ำ 350,000 ล้านบาท เราได้เห็นความเกี่ยวพันของชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนในระดับเศรษฐกิจจุลภาคที่ถูกกระทบโดยนโยบายเศรษฐกิจระดับมหภาคไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง

“วิชาเศรษฐศาสตร์เป็นวิชาที่ว่าด้วยการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด และเป็นวิชาที่เกี่ยวกับพฤติกรรมของคนซึ่งนานาจิตตัง” หนึ่งในประโยคในปฐมบทของ “เศรษฐศาสตร์มีจิต” กระตุกสมองของดิฉันให้หยุด และคิดถึงหลักการพื้นฐานของวิชาเศรษฐศาสตร์ว่าช่างเต็มไปด้วยความท้าทาย และต้องเผชิญกับความยากย้อนเปลี่ยนไปเปลี่ยนมาของจิตใจคนที่เอาแน่เอานอนไม่ได้ เสมือนกับจะเตือนคุณผู้อ่านตั้งแต่นั้นๆ ว่า “ปลง” เสียบ้างกับความคิดแตกต่างหลากหลายของมนุษย์ แต่เมื่อความท้าทายของวิชาเศรษฐศาสตร์อยู่ที่การจัดสรรทรัพยากรจำกัด และเกี่ยวข้องกับความ

แตกต่างหลากหลายของความคิดของคน ยิ่งเป็นเรื่องน่าค้นหาว่า ในยุคนี้ที่เศรษฐกิจซับซ้อนเงื่อนไข เชื่อมโยงถึงกันมากขึ้น หลักการเศรษฐศาสตร์จะเป็นยาป้องกันอาการกระเป๋าคือทั้งในระดับประเทศ และระดับปัจเจกได้ทางใดบ้าง

ด้วยความที่ได้เป็นศิษย์ร่วมสำนัก Eisenhower Fellowships กับ ดร.วิโรท ในช่วงเวลาสั้นๆ ประมาณ 2 เดือนในปี 2556 ดิฉันได้รับทราบความเชื่อมั่นของ ดร.วิโรท ในการผสมผสานความคิดเชิงพุทธศาสนาเข้ากับหลักการเศรษฐศาสตร์ ในวันปฐมนิเทศที่เมืองฟิลาเดลเฟีย ดร.วิโรท แนะนำตัวเองว่า เชื่อมมั่นว่าหลักการเศรษฐศาสตร์และหลักศาสนาพุทธ จะช่วยพยุ่งให้สังคมโลกใบนี้ดีขึ้น ช่วยให้คนอยู่ดีกินดีอย่างยั่งยืนในระยะยาว

ดิฉันเชื่อว่า ดร.วิโรท เชื่อมมั่นในการประยุกต์ความรู้จักพอ ความมีสติ และความถูกต้องตามหลักศาสนาพุทธเข้ากับหลักเศรษฐศาสตร์ ในหลายต่อหลายบทความของ “เศรษฐศาสตร์มีจริต” ดร.วิโรท ย้ำถึงความมีวินัยทางการคลังของประเทศไทยว่า ต้องคงไว้เพื่อรักษาเสถียรภาพของเศรษฐกิจประเทศในระยะยาว และไม่ลืมที่จะดึงว่าคนไทยเคยชินเกินไปกับระบบรัฐอุปถัมภ์ และมักจะให้รัฐ “คุ้ม” เสียเป็นส่วนใหญ่ แต่ในความเป็นจริงมีหลายมิติที่คนไทยต้องตระหนักว่าจะรอคอยความช่วยเหลือจากภาครัฐเพียงอย่างเดียวไม่ได้อีกต่อไป ความรู้การเงินขั้นพื้นฐาน เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้คนไทยไม่ตกเป็นเหยื่อของการจ่ายเงินฟุ้งเฟ้อ นำไปสู่

การเพิ่มปัญหาหนี้สินครัวเรือน นอกจากจะเตือนเรื่องการติดอาวุธ
ความรู้ด้านเศรษฐกิจในระดับครัวเรือนแล้ว ยังมีบทความที่พูดถึง
“ตามหานโยบายผู้ประกอบการนิยม” ให้คำแนะนำคนที่มีใจรัก
ที่อยากจะเป็นผู้ประกอบการ ว่าควรพึงระมัดระวังในเรื่องใดบ้าง

สำหรับท่านที่กำลังเกิดคำถามว่าทางออกของประเทศไทย
จะไปทางไหน จะมุ่งไปที่รัฐสวัสดิการ หรือจะเน้นแข่งขันแบบสุดโต่ง
ระบบใดจะช่วยสร้างเศรษฐกิจคุณภาพให้ประเทศไทยในระยะยาว
บทความเกี่ยวกับ “สแกนดิเนเวียนโมเดล” อาจจะเป็นอาหาร
ทางความคิดได้เป็นอย่างดี บทความเรื่อง “ถึงเวลามองออกนอก
รั้วโรงแรม” ช่วยให้เห็นคิดต่อว่าภาคการท่องเที่ยวไทยจะลำพองใจ
ไม่ได้อีกต่อไปว่าคุณภาพบริการและสิ่งก่อสร้างคืออย่างเดียวก็น่าพอ
เพราะถ้าสภาพโดยรวมไม่เอื้ออำนวย ยากที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยว
มาประเทศไทยในระยะยาว และเรื่องนี้สะท้อนองค์รวมของสังคม
ไทยมากกว่าเราจะ “เอาตัวรอด” แต่เพียงภาคส่วนที่เราเกี่ยวข้อง
ไม่ได้ ทุกอย่างเชื่อมโยงถึงกันเป็นองค์ภาพ

ถ้าคุณผู้อ่านเกร็งๆ กับการอ่านหนังสือแนวเศรษฐศาสตร์
เกรงว่าจะเต็มไปด้วยตัวเลข และสูตรคำนวณยากๆ ไม่ต้องกังวล
นะคะ ดิฉันผู้อ่อนหัดวิชาคณิตศาสตร์อ่าน “เศรษฐศาสตร์มีจริต”
ได้แบบสบายๆ เพลินไปกับมุมมอง เนื้อหาสาระ เข้าถึง ตรงจุด
กระแทกแรงๆ ไปถึงหัวใจของนโยบายเศรษฐกิจด้านต่างๆ และ
ช่วยทำให้สบายใจขึ้นว่าอย่างน้อยเรายังมี “คนใน” ในวงการ

เศรษฐศาสตร์ ผู้กล้าที่จะหักและท้วงแบบตรงไปตรงมา ดร.วิโรไท
ได้นำความรู้และประสบการณ์จากการทำงานทั้งในองค์กรระดับ
ประเทศและระหว่างประเทศมาแล้ว เป็นผู้ที่ไปรู้ไปเห็นมามากและ
นำมาถ่ายทอดให้เราได้ดีรักคิดกัน ฉะนั้นถ้าใครไม่ได้อ่าน ห้ามร้อง
ว่าทำไมไม่บอกกัน!

ณัฐรา โกมลวาทีน

คำนำผู้เขียน

หลายคนตั้งคำถามว่าทำไมผมถึงตั้งชื่อคอลัมน์บทความที่เขียนประจำว่า “เศรษฐกิจศาสตร์พเนจร”

สาเหตุเริ่มแรกคงเป็นเพราะเห็นว่าทั้งวิชาเศรษฐกิจศาสตร์และการพเนจรเป็นส่วนสำคัญของชีวิต เมื่อเริ่มทำงานเป็นนักเศรษฐกิจศาสตร์ในต่างแดน ผมต้องเดินทางเป็นประจำ การเดินทางทำให้ผมเข้าใจเศรษฐกิจศาสตร์ดีมากขึ้น ได้เห็นความเหมือนและความต่างของการแก้ปัญหาเศรษฐกิจในบริบทของสังคมและระดับการพัฒนาที่ต่างกัน ดังนั้น เมื่อเริ่มเขียนบทความในปี 2550 จึงต้องการเล่าเรื่องเศรษฐกิจ สังคม และข้อคิดต่างๆ ที่ได้จากการเดินทาง เพื่อเป็นกระจกสะท้อนปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในประเทศไทย รวมทั้งต้องการแสดงให้เห็นว่าเศรษฐกิจศาสตร์ไม่ใช่เป็นเพียงแค่เรื่องของเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ยังเกี่ยวพันกับชีวิตของคนในมิติต่างๆ อีกมาก

ในช่วงหลังการเดินทางเริ่มน้อยลง บทความที่เขียนจึงมีลักษณะเกาะไปกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ซึ่งเกิดเหตุการณ์ที่น่าตื่นเต้นมากมายโดยเฉพาะในช่วง 3-4 ปีหลัง ทั้งเหตุการณ์ที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์

เมื่อตัดสินใจนำบทความที่เคยเขียนไว้มาตีพิมพ์รวมเล่ม

ตอนแรกกังวลว่าหลายบทความจะล้าสมัยเพราะเขียนไว้หลายปีแล้ว แต่ไม่แน่ใจว่าควรดีใจหรือเสียใจ เพราะพบว่าหลายบทความที่วิพากษ์การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมไทยเมื่อหลายปีมาแล้ว ยังประยุกต์ได้กับสถานการณ์ปัจจุบัน เศรษฐกิจและสังคมไทยยังวนเวียนอยู่กับปัญหาเดิมๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการคอร์รัปชัน ประชาชนนิยม หรือความสามารถในการแข่งขันของประเทศ อาจจะมีบางบทความที่ล้าสมัยไปบ้าง แต่ผมคิดว่าหลักคิดในเรื่องเหล่านี้สำคัญ จึงได้นำมาตีพิมพ์ในครั้งนี้นี้ด้วย

หนังสือ “เศรษฐศาสตร์มีจิต” และ “มรรคเธอประเทศไทย” ได้รวมบทความเศรษฐศาสตร์พเนจรที่ผมเขียนไว้ระหว่างปี 2550 - 2557 โดย “เศรษฐศาสตร์มีจิต” รวมบทความเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์และธุรกิจ และอธิบายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในประเทศไทยเป็นหลัก ตั้งแต่การบริหารนโยบายเศรษฐกิจมหภาค ผลกระทบจากการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจที่ผิดพลาด เศรษฐศาสตร์การเมือง ไปจนถึงกรอบแนวคิดสำหรับนักธุรกิจ เพื่อเตรียมพร้อมรับความท้าทายและความคาดหวังใหม่ๆ ที่จะเกิดขึ้นในโลก

ส่วน “มรรคเธอประเทศไทย” รวมบทความเกี่ยวกับเรื่องของสังคม และเรื่องจิตปาถะที่ได้สังเกตจดจำมาจากการเดินทางทั้งในประเทศและต่างประเทศ นอกจากนี้ การพเนจรของผมในช่วงหลังยังรวมถึงการพเนจรภายในจิตใจ ตามศรัทธาและความสนใจในพุทธศาสนาที่เพิ่มขึ้นตามลำดับ หลายบทความได้เชื่อมโยงมุมมอง

ทางพุทธศาสนาเข้ากับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในประเทศไทยด้วย

ผมหวังเป็นอย่างยิ่งว่าทั้ง “เศรษฐศาสตร์มีจิต” และ “มรรค
เธอประเทศไทย” จะช่วยให้ผู้อ่านโดยเฉพาะคนรุ่นใหม่ เห็นความ
สำคัญของวิชาเศรษฐศาสตร์ เข้าใจหลักคิดทางเศรษฐศาสตร์ดีขึ้น
และสร้างแรงบันดาลใจให้ร่วมกันหาทางออกจากปัญหาต่างๆ ที่
เศรษฐกิจและสังคมไทยติดกับวนเวียนอยู่หลายปี

ผมขอขอบคุณ ดร.ประสาร ไตรรัตน์วรกุล และคุณณัฐวิ
โกมลวาทีน ที่กรุณาเขียนคำนิยมให้ “เศรษฐศาสตร์มีจิต” ขอ
ขอบคุณคุณบรรยง พงษ์พานิช และคุณสถณี อาชวานันทกุล
ที่กรุณาเขียนคำนิยมให้ “มรรคเธอประเทศไทย” ขอขอบคุณ
คุณภัสส์ศ ภู่อุบล ที่ช่วยจัดพิมพ์และตรวจแก้บทความที่ผมเขียน
ตลอดเจ็ดปีที่ผ่านมา รวมทั้งขอขอบคุณสำนักพิมพ์โพสดีบุ๊กส์และ
กองบรรณาธิการที่เห็นประโยชน์ของบทความเหล่านี้ และนำมา
รวมเล่มตีพิมพ์

ท้ายที่สุดผมขอขอบคุณผู้อ่านจำนวนมากที่ร่วมพเนจรกับ
ผมตลอดเจ็ดปีที่ผ่านมา หลายท่านได้ให้กำลังใจ คำติชม และ
ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์มาโดยต่อเนื่อง ผมหวังว่าเราจะร่วมพเนจร
แบบมีหลักคิดกันต่อไป เพื่อให้เศรษฐกิจและสังคมไทยก้าวไป
ข้างหน้าอย่างยั่งยืน

วิโร ไสน์ติประภพ

“

การออกมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ นอกจากรัฐบาล
ต้องวินิจฉัยปัญหาเศรษฐกิจที่กำบังเพชฌฆาตอย่างถี่ถ้วน
และเข้าใจประสิทธิภาพของมาตรการต่างๆ
ด้วยหลักวิชาเศรษฐศาสตร์อย่างถ่องแท้แล้ว
ยังต้องใช้ศิลปะเพื่อสร้างความสมดุล
และบริหารความคืดนานาจิตตัง
ของคนในสังคมอีกด้วย

”

ศิลปะแห่งการ กระตุ้นเศรษฐกิจ

ทุกครั้งที่เศรษฐกิจส่งสัญญาณชะลอตัว เราจะได้ยินข่าวเกี่ยวกับการกระตุ้นเศรษฐกิจกันหนาหู การกระตุ้นเศรษฐกิจคล้ายกับประเด็นนโยบายเศรษฐศาสตร์อื่นๆ ที่จะต้องตั้งบนหลักวิชาเศรษฐศาสตร์และใช้ศิลปะประกอบการพิจารณา เวลาที่รัฐบาลออกมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจจะมีเหตุผลหลายประการมาอธิบายสนับสนุน ในขณะที่เดียวกันก็จะมีนักเศรษฐศาสตร์กลุ่มอื่นที่เกี่ยวเนื่องกับฝ่ายค้านและฝ่ายที่ไม่มีส่วนได้เสีย หาเหตุผลมาติติง ดักเตือน ต่อมาตรการของรัฐบาลอยู่เสมอ จนอาจสร้างความสับสนให้กับประชาชนทั่วไป

เรื่องนี้ไม่ผิดปกติแต่ประการใด เพราะวิชาเศรษฐศาสตร์

เป็นวิชาที่ว่าด้วยการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด และเป็นวิชาที่เกี่ยวกับพฤติกรรมของคนซึ่งนานาจิตตัง เห็นความสำคัญของแต่ละประเด็นแตกต่างกัน เวลาที่รัฐบาลจะนำเงินทั้งในปัจจุบันและอนาคตของประชาชนที่มีอยู่จำกัดมาใช้กระตุ้นเศรษฐกิจ ย่อมมีคนเห็นความสำคัญและประโยชน์ของแต่ละมาตรการต่างกันไป ดังนั้น การออกมาตราการกระตุ้นเศรษฐกิจ นอกจากรัฐบาลต้องวินิจฉัยปัญหาเศรษฐกิจที่กำลังเผชิญอย่างถี่ถ้วน และเข้าใจประสิทธิภาพของมาตรการต่างๆ ด้วยหลักวิชาเศรษฐศาสตร์อย่างถ่องแท้แล้ว ยังต้องใช้ศิลปะเพื่อสร้างความสมดุล และบริหารความคิดนานาจิตตังของคนในสังคมอีกด้วย

ศิลปะการกระตุ้นเศรษฐกิจมีอย่างน้อย 5 มิติที่รัฐบาลมักคำนึงถึง เพื่อช่วยให้มาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจได้รับการยอมรับจากประชาชนและส่งผลกระทบกระตุ้นเศรษฐกิจโดยเร็ว พร้อมทั้งมีความสมดุล ไม่สุดโต่งจนเป็นการต้อน้ำพริกละลายแม่น้ำ

มิติแรก คือ ศิลปะในการกระจายผลประโยชน์ แม้ว่าการกระตุ้นเศรษฐกิจให้ได้ผลมากที่สุดจะต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจนและอัดฉีดงบประมาณที่รัฐบาลมีอยู่จำกัดในช่องทางที่จะเกิดการจับจ่ายใช้สอยโดยเร็วและเกิดผลต่อเนื่องเป็นทวีคูณ ด้วยเหตุผลนี้ นักเศรษฐศาสตร์จึงมักมองว่ามาตรการด้านรายจ่ายของรัฐบาลมีประสิทธิภาพกว่ามาตรการด้านภาษี

แต่ฐานเสียงเป็นเรื่องสำคัญในระบบประชาธิปไตย รัฐบาลจะออกมาตรการใดๆ ก็ตาม ต้องกระจายผลประโยชน์ให้กับกลุ่มคนต่างๆ ทั้งคนเมืองและคนชนบท คนจนและชนชั้นกลาง ลูกจ้าง และเจ้าของธุรกิจ คนวัยทำงานและผู้สูงอายุ เพื่อลดแรงกดดันไม่ให้กลุ่มคนที่ไม่ได้รับผลประโยชน์ออกมาตำหนิ ติเตียน โดยเฉพาะในกรณีของรัฐบาลผสมที่ต้องรักษาน้ำใจของพรรคร่วมรัฐบาล แต่ถ้ารัฐบาลกระจายผลประโยชน์มากเกินไป โดยเฉพาะถ้าใช้มาตรการทางภาษีที่แต่ละคนจะได้รับประโยชน์เพียงเล็กน้อย มาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจของรัฐบาลจะกลายเป็นเบี้ยหัวแตก ไม่อาจขับเคลื่อนเศรษฐกิจไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มิติที่สอง คือ ศิลปะในการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่นักลงทุนและผู้บริโภค จะต้องทำให้เกิดผลทางจิตวิทยาว่า เศรษฐกิจวันพรุ่งนี้จะสดใสกว่าวันนี้ ผู้บริโภคจึงจะยอมนำเงินที่รัฐบาลมอบให้ผ่านมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจมาจับจ่ายใช้สอย และนักลงทุนจะรีบลงทุนเพื่อไม่ให้พลาดขบวนรถไฟนี้

นอกจากนี้ เมื่อรัฐบาลกระตุ้นเศรษฐกิจ มักจะต้องมีมาตรการเรื่องตลาดหุ้นหรือภาษีของบริษัทจดทะเบียนเข้ามาเกี่ยวข้อง ทั้งๆ ที่บริษัทจดทะเบียนและตลาดหุ้นเป็นเรื่องของคนรวย ซึ่งมักจะนำผลประโยชน์ที่ได้รับจากรัฐไปเก็บออม แต่ถ้ามาตรการของรัฐบาลช่วยดันราคาหุ้นขึ้นได้เมื่อใด รัฐบาลจะได้รับอานิสงส์จาก

ความมั่นใจของประชาชนตามมา และจะโฆษณาได้อย่างเร็วว่า
มาตรการของรัฐบาลได้ผล โดยไม่ต้องรอผลที่จะเกิดแก่เศรษฐกิจ
จริง ซึ่งใช้เวลานานกว่ามาก

มิติที่สาม คือ ศิลปะในการรักษาความสมดุลระหว่างนโยบาย
การคลังและนโยบายการเงิน ที่จะต้องกระตุ้นเศรษฐกิจในระยะสั้น
ไปพร้อมๆ กับรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจในระยะยาว

ถ้าเศรษฐกิจเข้าสู่สภาวะวิกฤต ความต้องการใช้จ่ายใช้สอย
ในประเทศเหือดหาย จำเป็นที่ธนาคารกลางจะต้องลดอัตราดอกเบี้ย
นโยบาย เพื่อให้นโยบายการเงินเสริมนโยบายการคลังในการกระตุ้น
เศรษฐกิจได้อย่างเต็มที่ แต่ถ้าเศรษฐกิจยังพอขยายตัวได้หรือ
เศรษฐกิจต้องเผชิญกับสภาวะเงินเฟ้อที่รุนแรงขึ้น นโยบายการเงิน
ไม่จำเป็นต้องไปทางเดียวกับนโยบายการคลังเสมอไป เพราะถ้า
ธนาคารกลางลดดอกเบี้ย ในขณะที่รัฐบาลอัดฉีดเงินกระตุ้นเศรษฐกิจ
จำนวนมาก จะส่งผลกระทบต่ออัตราเงินเฟ้อและเสถียรภาพ
ทางเศรษฐกิจในระยะยาว

อัตราเงินเฟ้อที่เพิ่มสูงขึ้นจะกระทบต่อการออมของประเทศ
การกระจายรายได้ และต้นทุนการลงทุนของภาคเอกชน ถ้ากระตุ้น
เศรษฐกิจแรงๆ ด้วยนโยบายการคลัง ไม่มีนโยบายการเงินคอยดึง
ไว้บ้าง เมื่อเงินเฟ้อเพิ่มสูงขึ้น จะไม่มีเครื่องมือที่ควบคุมเงินเฟ้อได้
ทันการณ์ เพราะตามปกติ การดำเนินนโยบายการเงินต้องใช้เวลา

กว่าหนึ่งปีหรือหนึ่งปีครึ่งจึงจะเกิดผล

มิติที่สี่ คือ ศิลปะในการหาเงินมาสนับสนุนการใช้จ่ายของรัฐบาล ประเด็นนี้รัฐบาลมักมีเทคนิคหลากหลาย แต่นักเศรษฐศาสตร์ไม่ค่อยเห็นด้วยถ้าใช้วิธีหลบซ่อนหรือไม่ตรงไปตรงมา เวลาที่รัฐบาลต้องการกระตุ้นเศรษฐกิจ ถ้าใช้วิธีตรงๆ คือเมื่อขาดดุลงบประมาณแล้วออกพันธบัตรกู้ยืมเงินมาใช้จ่าย ซึ่งจะทำให้ตัวเลขหนี้สาธารณะเพิ่มขึ้น ทำให้ประชาชนกังวลว่าภาวะภาษีในอนาคตจะสูงขึ้น หรือมองว่าเป็นการยืมเงินวันหน้ามาใช้ในวันนี้ ดังนั้นจึงเลือกที่จะเก็บออมผลประโยชน์ที่ได้รับจากการกระตุ้นเศรษฐกิจไว้บางส่วนแทนที่จะนำมาใช้จ่าย เป็นเหตุให้การกระตุ้นเศรษฐกิจไม่เห็นผลชัดเจนอย่างที่รัฐบาลต้องการ

นอกจากความกังวลเรื่องภาวะภาษีของประชาชนในอนาคต รัฐบาลยังอาจติดขัดเรื่องข้อกฎหมายต่างๆ ที่ไม่ให้ใช้งบประมาณได้ตามใจ จึงมักเกิดศิลปะในการหาเงินที่หลากหลาย ไม่ว่าจะทำผ่านธนาคารเฉพาะกิจของรัฐ ผ่านกองทุนที่จัดตั้งขึ้นพิเศษ หรือผ่านสัญญาข้อตกลงต่างๆ กับคู่ค้า ซึ่งเป็นเหมือนการผลักภาระไปข้างหน้าหรือซ่อนภาระไว้ได้พอม

ถ้าใช้ศิลปะมิตินี้กันมากๆ รัฐบาลจะ 모르สถานะของค่าใช้จ่ายและภาระผูกพันที่แท้จริง ไม่อาจวัดประสิทธิภาพของมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจแต่ละมาตรการได้ถูกต้อง และอาจจะกลายเป็น

ระเบิดเวลาโดยไม่รู้ตัว

มิติสุดท้าย คือ วาทศิลป์ รัฐบาลต้องอธิบายเหตุผลในมน้ำวให้ประชาชนเห็นคล้อยตามว่ามาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจกำลังจะ
ได้ผลโดยเร็ว และรัฐบาลไม่ได้สุรุ่ยสุร่ายจนเกินเหตุ แต่ถ้าผ่านไป
ระยะหนึ่งยังไม่เกิดผล รัฐบาลต้องใช้วาทศิลป์ชักแม่น้ำทั้งห้ามา
อธิบายว่ามาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจของรัฐบาลดีอยู่แล้ว เพียงแต่
มีปัจจัยภายนอกที่ไม่อาจควบคุมได้ เพื่อสร้างความหวังให้ประชาชน
อดทนรอต่อไป

แม้ว่าการกระตุ้นเศรษฐกิจของรัฐบาลต้องอาศัยศิลปะควบคู่
กับหลักวิชาเศรษฐศาสตร์ แต่หวังว่ารัฐบาลจะไม่ใช้ศิลปะเป็นตัวนำ
จนปล่อยให้เหตุผลทางเศรษฐศาสตร์ดีด้วยความสำคัญ

ในทางตรงข้าม ถ้าเห็นนักเศรษฐศาสตร์ออกมาตีเทียน
ตักเตือนเกี่ยวกับมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจของรัฐบาลหลายๆ จน
ท่านสับสน ขอให้ท่านนึกเสียนักเศรษฐศาสตร์ขาดศิลปะในการ
วิพากษ์วิจารณ์ก็แล้วกัน

“

ตัวอย่างมาตรการที่จะนำรายจ่าย
ของรัฐบาลในอนาคตมาจ่ายในปัจจุบัน
คือการให้ความสำคัญกับ
‘การซ่อมแซมการสร้าง’

ในแต่ละปี รัฐบาลมีแผนซ่อมแซมถนนหนทาง
สถานที่ราชการ และระบบสาธารณูปโภค จำนวนมาก
ถ้ารัฐบาลเลื่อนแผนการซ่อมสิ่งเหล่านี้ให้เร็วขึ้น
จะช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจในสภาวะที่กิจกรรม
ทางเศรษฐกิจถดถอย และจะช่วยลดการใช้จ่ายซ่อมแซม
ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต อีกทั้งยังจะไม่ก่อผลเสีย
ต่อฐานะการคลังของประเทศในระยะยาว

”

กระตุ้นเศรษฐกิจ ต่อไปอย่างไรดี

เวลานี้ เราได้ยินข่าวร้ายเกี่ยวกับสถานะเศรษฐกิจไทยถดถอยมากขึ้นเรื่อยๆ และคงจะต้องเผชิญกับสถานะเศรษฐกิจโลกฟื้นตัวแบบช้าๆ และเศรษฐกิจไทยชะงักงันไปอีกระยะหนึ่ง รัฐบาลจำเป็นต้องวางแผนตั้งรับและกระตุ้นเศรษฐกิจเชิงรุกให้ได้อย่างทันท่วงที ต่อเนื่อง และยั่งยืน ซึ่งก็คงมีคำถามว่าจะกระตุ้นเศรษฐกิจต่อไปอย่างไรดี ผมจึงขอเสนอ 4 มิติที่รัฐบาลควรใช้เป็นกรอบในการวางแผนกระตุ้นเศรษฐกิจในระยะต่อไป

มิติแรก รัฐบาลต้องให้ความสำคัญกับการริบนำรายจ่ายที่จะต้องเกิดขึ้นในอนาคตอยู่แล้วมาจ่ายในปัจจุบัน ในสถานะเศรษฐกิจทรงๆ ทดๆ รัฐบาลจะมีรายได้จากภาษีที่จำกัด ดังนั้น

จึงต้องระมัดระวังฐานะการคลังในอนาคตด้วย มาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจของรัฐบาล นอกจากควรหลีกเลี่ยงการจ่ายที่จะสร้างภาระผูกพันในระยะยาวแล้ว ยังต้องให้ความสำคัญกับการควบคุมรายจ่ายของรัฐบาลในอนาคตอีกด้วย หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ อย่าไปคิดถึงโครงการใหม่ๆ ที่ไม่จำเป็น แต่รับนำรายจ่ายที่จะต้องเกิดขึ้นในอนาคตอยู่แล้วมาจ่ายเสียก่อน

ตัวอย่างมาตรการที่จะนำรายจ่ายของรัฐบาลในอนาคตมาจ่ายในปัจจุบัน คือการให้ความสำคัญกับ ‘การซ่อมแทนการสร้าง’ ในแต่ละปี รัฐบาลมีแผนซ่อมแซมถนนหนทาง สถานที่ราชการ และระบบสาธารณูปโภคจำนวนมาก ถ้ารัฐบาลเลื่อนแผนการซ่อมสิ่งเหล่านี้ให้เร็วขึ้น จะช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจในสภาวะที่กิจกรรมทางเศรษฐกิจถดถอย และจะช่วยลดภาระค่าซ่อมแซมที่จะเกิดขึ้นในอนาคต อีกทั้งยังจะไม่ก่อผลเสียต่อฐานะการคลังของประเทศในระยะยาว

นโยบายส่งเสริม ‘การซ่อม’ ยังช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจได้เร็วกว่า ‘การสร้าง’ เพราะการซ่อมทำได้ที่มืออยู่แล้ว ไม่ต้องเสียเวลาคิดหรือออกแบบใหม่ และไม่ต้องเสียเวลาเวนคืนที่ดิน ประกาศเป็นนโยบายบูรณปฏิสังขรณ์ที่ทำได้รวดเร็วทั่วประเทศ เช่น ซ่อมแซมพื้นผิวถนนและคอสะพานที่จะครบกำหนดต้องซ่อมแซมในอีกสองถึงสามปีข้างหน้า ปรับปรุงหน่วยงานราชการ โรงพยาบาล

และโรงเรียนที่ไม่ได้ทำมานานกว่า 10 ปี เปลี่ยนกระดานดำและ
โต๊ะนักเรียนที่มีอายุการใช้งานนานกว่า 5 ปี หรือปรับปรุงสถานที่
ท่องเที่ยวทั่วประเทศ

การซ่อมเป็นสิ่งสมควรดำเนินการในช่วงเศรษฐกิจถดถอย
เพราะต้นทุนราคาสินค้าและวัสดุดิบจะถูกกว่าในช่วงที่เศรษฐกิจดี
รัฐบาลจะมีอำนาจต่อรองสูง และไม่เกิดผลกระทบต่อประชาชน
และธุรกิจที่ต้องใช้บริการสาธารณูปโภคเหล่านั้นมากนัก ในเวลานี้
ปริมาณรถบรรทุกและรถทัวร์ในท้องถนนน้อยลงไปมาก จึงเหมาะ
อย่างยิ่งที่จะซ่อมถนนกันอย่างจริงจัง

ผมเชื่อว่ารัฐบาลคงเห็นประโยชน์จากนโยบาย ‘การซ่อม
แทนการสร้าง’ แต่ในทางปฏิบัติมักจะมีเกิดขึ้นได้ยาก เพราะ
นักการเมืองนิยมสร้างมากกว่าซ่อม เช่น การตัดถนนกับการซ่อม
ถนน หากเป็นการตัดถนน นักการเมืองจะมีผลงานไปคุยได้ดีกว่า
การซ่อมถนน นอกจากนี้ การตัดถนนแต่ละเส้นยังมีงบประมาณ
ก้อนโตให้แบ่งสรรปันส่วนได้ และยังเปิดโอกาสให้ได้กำไรจากการ
ซื้อที่ดินด้านหลังอีกด้วย

มิติที่สอง รัฐบาลต้องเน้นที่การสร้างงานอย่างต่อเนื่องและ
จริงจัง วิกฤตเศรษฐกิจโลกที่เกิดขึ้นตั้งแต่ปี 2552 และถูกรุมเร้า
ด้วยปัญหาการเมืองในประเทศในช่วงหลังกระทบกับภาคอุตสาหกรรม
ทำให้คนตกงานหรือทำงานได้ไม่เต็มศักยภาพ และภาคเกษตร

ในปัจจุบันไม่อาจรองรับคนงานเหล่านี้ได้ เพราะนอกจากราคา
สินค้าเกษตรจะตกต่ำแล้ว ภาคเกษตรของไทยได้หันไปใช้เครื่องจักร
ทดแทนคนมากขึ้นในช่วงที่แรงงานภาคเกษตรขาดแคลน มาตรการ
ของรัฐบาลมักเน้นที่การฝึกอบรมแรงงานตกว่างานมากกว่าการ
สร้างงาน เพราะหวังว่าสักวันหนึ่งเศรษฐกิจจะฟื้น แรงงานที่ตกงาน
จะได้กลับไปทำงานกับภาคธุรกิจอีกครั้ง ซึ่งจะต้องใช้เวลาในสภาวะ
เศรษฐกิจปัจจุบัน และตลาดแรงงานที่ถูกกระทบจากการขึ้นค่าแรง
ขั้นต่ำเท่ากันทั่วประเทศ รวมทั้งการปรับเงินเดือนของข้าราชการ
ที่จบปริญญาตรีไปที่ 15,000 บาท รัฐบาลจึงควรคิดถึงการสร้าง
โอกาสในการทำงานให้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วงสองถึงสามปี
ข้างหน้าโดยเฉพาะสำหรับบัณฑิตจบใหม่ที่หางานได้ยากขึ้นเรื่อยๆ

รัฐบาลคงต้องยอมรับว่าการเร่งสร้างงานอาจจะคิดและทำ
ในลักษณะรวมศูนย์ได้ยาก และควรกระจายโอกาสในการสร้างงาน
ผ่านโครงการต่างๆ ทั้งใหม่และเก่า ไม่ว่าจะเป็นโครงการของชุมชน
คนเล็กๆ กับที่ทำโครงการลงทุนเพื่อสังคมเมื่อเกิดวิกฤตต้มยำกุ้ง
หรือโครงการที่ใช้พนักงานชั่วคราวในการดำเนินงาน เช่น โครงการ
บัณฑิตอาสาสมัคร โครงการอาสาสมัครหมู่บ้าน โครงการจัดทำ
สำมะโนประชากร หรือโครงการปรับปรุงระบบฐานข้อมูลของ
หน่วยงานภาครัฐ ซึ่งต้องการแรงงานจำนวนมากช่วยบันทึกข้อมูล

มิติที่สาม รัฐบาลต้องใช้พันธมิตรในการดำเนินงาน ถ้าจะให้

มาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจของรัฐบาลได้ผลอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง รัฐบาลจะหวังพึ่งแต่หน่วยงานราชการเพียงอย่างเดียวไม่ได้ เครือข่ายของภาคเอกชนและภาคประชาสังคมหลายเครือข่ายมีประสิทธิภาพสูงกว่าหน่วยงานของรัฐบาลมาก ตัวอย่างการค้าประกันสินเชื่อแก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ผ่านธนาคารพาณิชย์ แทนการมุ่งใช้ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย (SME Bank) เป็นเครื่องมือแต่เพียงอย่างเดียว เป็นตัวอย่างที่น่าชื่นชม และควรได้รับการยอมรับเป็นต้นแบบ เพื่อขยายผลไปสู่เครือข่ายอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นเครือข่ายโรงเรียนและมหาวิทยาลัยเอกชน กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สภาอุตสาหกรรมฯ และหอการค้าทั่วประเทศ เพียงแต่รัฐบาลและหน่วยงานของรัฐจะต้องเปิดใจกว้าง เข้าใจวิธีการทำงานขององค์กรเหล่านี้ และไม่ยึดถือวิธีคิดและวิธีการทำงานของราชการเป็นที่ตั้ง

มิติสุดท้าย รัฐบาลต้องไม่ติดกับดักของกลุ่มธุรกิจบางกลุ่มที่เวลาธุรกิจดีมีกำไรจะแบ่งผลประโยชน์กันเองระหว่างผู้ถือหุ้น แต่เมื่อใดที่เศรษฐกิจมีปัญหา ธุรกิจเหล่านี้จะขอให้รัฐบาลช่วยเหลือในรูปแบบต่างๆ โดยเฉพาะการจัดหางเงินสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ หรือการลดภาษีเป็นการชั่วคราว

เนื่องจากรัฐบาลต้องให้ความสำคัญกับการรักษาฐานรายได้

และควบคุมภาวะผูกพันในอนาคต ถ้ารัฐบาลจะช่วยเหลือกลุ่มธุรกิจ โดยเฉพาะธุรกิจขนาดใหญ่ที่ได้รับผลกระทบจากสภาวะเศรษฐกิจ รัฐบาลควรคำนึงถึงกลไกที่จะแบ่งผลประโยชน์จากกลุ่มธุรกิจเหล่านี้ เมื่อเศรษฐกิจดีขึ้นในอนาคตด้วย เช่น อาจจะแปลงความช่วยเหลือทางการเงินให้อยู่ในรูปของหุ้นบุริมสิทธิ (คล้ายกับกรณีช่วยเพิ่มทุนสถาบันการเงินเมื่อสิบกว่าปีที่แล้ว) หรือการเรียกเก็บภาษีหรือค่าธรรมเนียมเพิ่มเติม เพื่อชดเชยภาษีที่ลดให้ชั่วคราว

ผมได้แต่หวังว่ารัฐบาลจะให้ความสำคัญกับมิติทั้ง 4 ด้านข้างต้น สำหรับการออกมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจในรอบถัดไป เพื่อที่เศรษฐกิจไทยจะก้าวผ่านสภาวะเศรษฐกิจถดถอยอย่างมีประสิทธิภาพ ทันท่วงที ต่อเนื่อง และยั่งยืน โดยไม่ทำให้ฐานะการคลังของประเทศอ่อนแอในระยะยาว